

Samenvatting

Het doel van de Verkenning Lange Termijn Perspectieven (LTP) voor de IJssel-Vechtdelta is om de wateropgave voor 2050/2100 uit het Deltaprogramma te koppelen aan regionale ontwikkelingen en ambities, met als resultaat een duurzaam ruimtelijk inrichtingsperspectief. Interessant is dat het een regionaal initiatief is als reactie op het Deltaprogramma.

In de verkenning zijn twee lange termijn perspectieven uitgewerkt, die allebei op een andere manier invulling geven aan Meerlaagsveiligheid. In beide perspectieven staat de relatie tussen het hoofd- en regionaal watersysteem (IJssel en Vecht) centraal; voor dit gebied cruciaal en tot nu toe onderbelicht. Er wordt geen keuze gemaakt tussen de twee perspectieven, beide zijn kansrijk en worden in vervolprojecten verder uitgewerkt. In de verkenning worden handvatten gegeven hoe op de korte termijn met de lange termijn perspectieven omgegaan kan worden.

Het product van deze verkenning is niet alleen een rapport, maar bestaat voor een belangrijk deel uit het gezamenlijk proces dat met een brede groep betrokkenen is doorlopen. Om sturing te geven aan dit proces zijn acht leidende principes opgesteld. Ze vormen een kader van normen en waarden, dat kernachtig samenvat wat de regio belangrijk vindt.

Data

Titel: *Lange Termijn Perspectieven IJssel-Vechtdelta*

Locatie: *IJssel-Vechtdelta, Overijssel, Nederland*

Opdrachtgever(s): *Provincie Overijssel, Gemeenten Kampen, Zwartewaterland en Zwolle, Waterschap Groot Salland*

Ontwerper(s): *H+N+S Landschapsarchitecten i.s.m. BUITEN, bureau voor economie & omgeving, Atelier 2T; klimaat en duurzaamheid; De Beuk Organisatieadvies*

Jaar van ontwerp: *2012-2013*

Betrokken partijen: *Meerdere stakeholders in een reeks ontwerpateeliers*

Contactpersoon: *Gepke Heun, g.heun@hnsland.nl, www.hnsland.nl, 033-4328036*

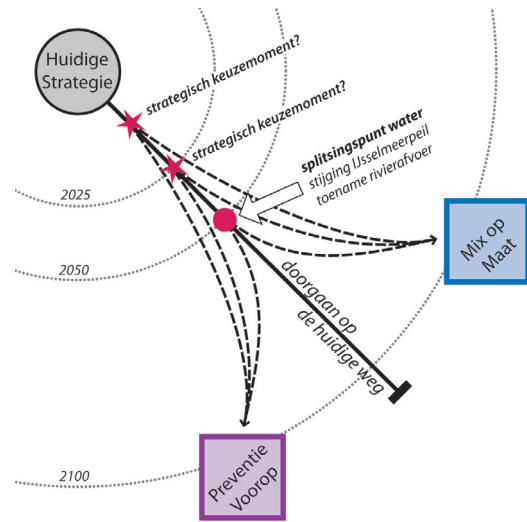
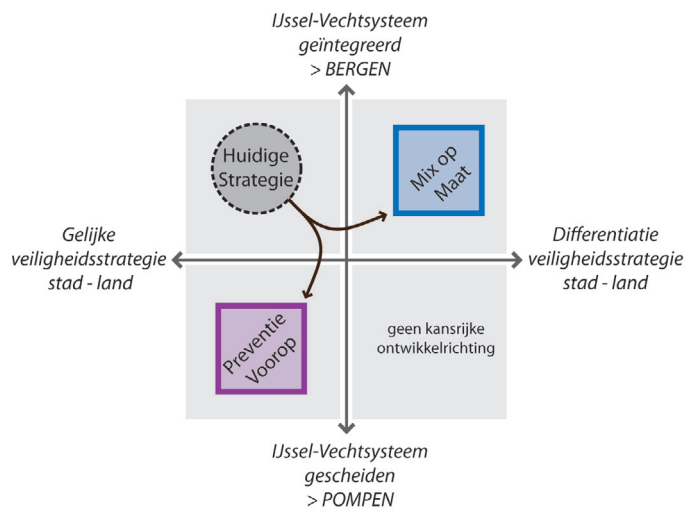
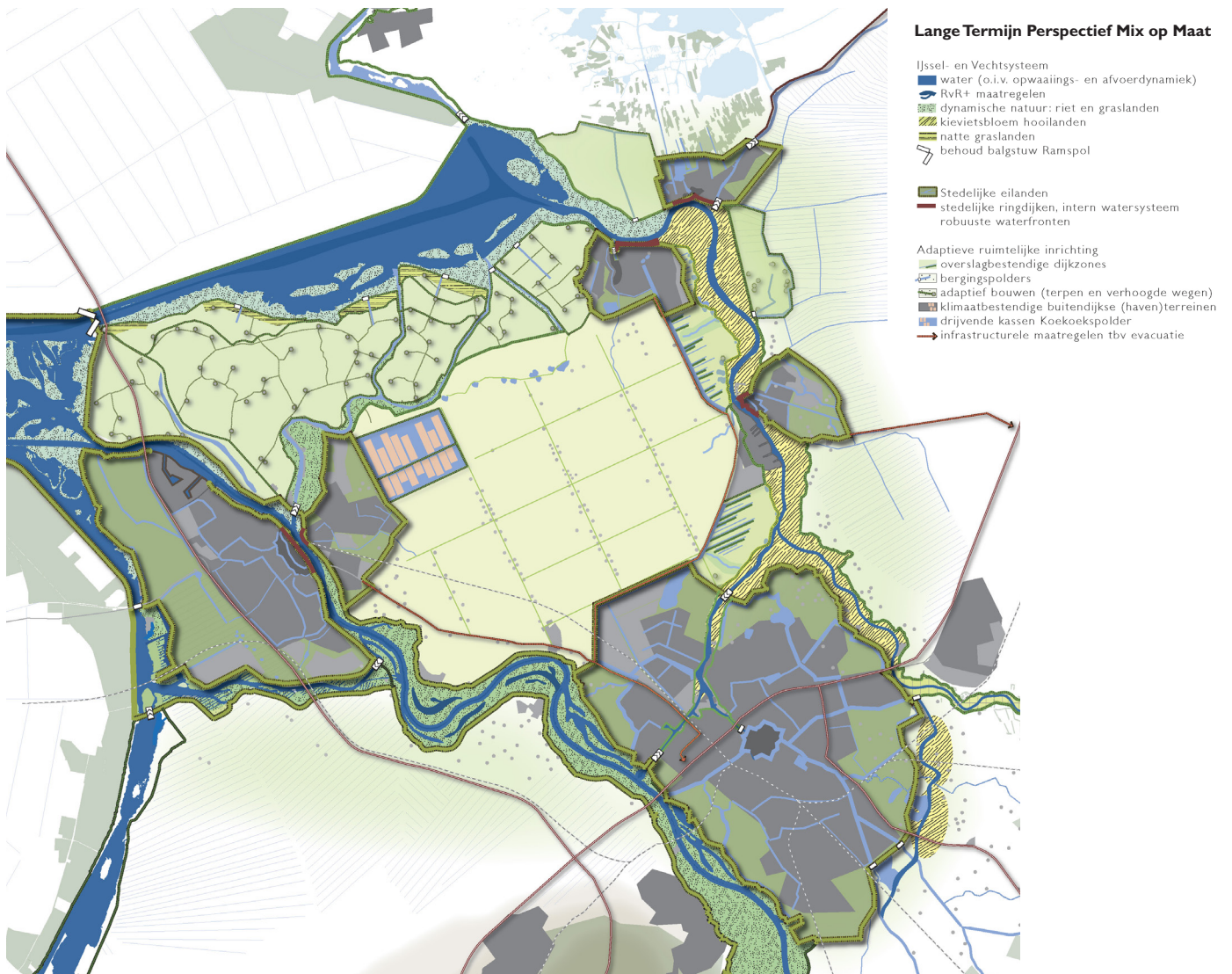
Planfase: *verkenning*

Schaal: *regionaal*

Stad-land: *stedelijk en landelijk gebied*

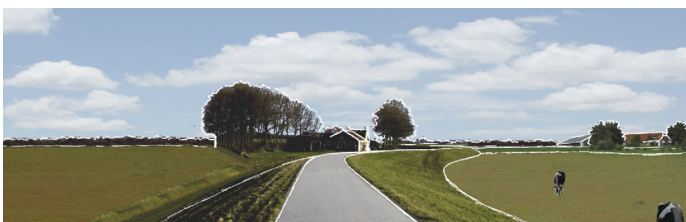
Opgave: *waterveiligheid en zoetwater*

Meekoppelkansen: *wonen, werken, recreatie, landbouw, natuur*

Hoofdkeuzen en positionering twee perspectieven

Lange termijn perspectieven i.r.t. kort termijn planning: keuzemomenten

Impressie Kampereilanden bij laag en hoog water

Plantoelichting

De verkenning bestaat uit een aantal onderdelen: een analyse van de huidige situatie en de opgaven en ambities voor de toekomst; leidende principes die gelden bij de ontwikkeling van een veilige, sociaal-economische en ruimtelijk duurzame IJssel-Vechtdelta; twee kansrijke lange termijn perspectieven en een 'handelingskader' waarin wordt ingegaan op de relatie tussen korte en lange termijn planning.

Verkenning opgaven

In het LTP wordt maximaal ingezet op het realiseren van meekoppelkansen. Van cruciaal belang om deze synergie daadwerkelijk tot stand te brengen is het samen laten vallen van investeringsmomenten in beide sporen. Om kansen en knelpunten op te sporen, worden de opgaven en ambities specifiek gemaakt door ze ruimtelijk te definiëren op kaart en toe te delen naar een aantal tijdsvakken.

Uit deze verkenning blijkt dat de wateropgave door ontwikkelingen in het deltaprogramma 'mee lijkt te vallen'. Pas in de periode na 2050 tekenen zich mogelijk grote veranderingen af. Onzekerheid over de IJssel- en Vechtafvoer en het peilregime op het IJsselmeer zal echter door het mogelijk verschuiven van belangen (bijvoorbeeld tussen veiligheid en zoetwatervoorziening) en de mate van klimaatverandering altijd blijven bestaan, zeker richting 2100. De bijzondere ligging van het gebied in de delta maakt het extra gevoelig voor dergelijke ontwikkelingen. Het is daarom aan te bevelen om als regio de lange termijn niet uit het oog te verliezen en in te zetten op het creëren van een zo onafhankelijk en robuust mogelijke positie. Een flexibel en robuust watersysteem is hierbij cruciaal. Verder blijkt dat er op een aantal plaatsen korte termijn opgaven liggen die kansen bieden op meekoppeling met de wateropgaven. Daarbij lijken Water en RO vaak nog wel gescheiden werelden te zijn, een extra inspanning is vereist.

Leidende principes

In nauw overleg met de betrokken partijen zijn acht leidende principes geformuleerd, die de basis vormen voor een veilige, sociaal-economisch en ruimtelijk duurzame IJssel-Vechtdelta. Deze leidende principes zijn niet alleen nu relevant voor het opstellen en beoordelen van de twee perspectieven, maar blijven de komende jaren een handvat voor de verdere ontwikkeling van een veilige, sociaal-economisch en ruimtelijk duurzame IJssel-Vechtdelta.

Kansrijke lange termijn perspectieven voor de IJssel-Vechtdelta

In deze verkenning zijn twee kansrijke lange termijn perspectieven ontwikkeld. Het zijn ideaaltypische perspectieven waartussen nog een bandbreedte aan denkbare en mogelijke ontwikkelrichtingen liggen. De twee perspectieven hebben tot doel het blikveld te verruimen en een wervend toekomstbeeld neer te zetten als een stip op de horizon.

Beide perspectieven geven een andere uitwerking van Meerlaagsveiligheid. In het eerste perspectief 'Preventie Voorop' staat preventie van een overstroming middels maatregelen in laag 1 voorop. Aanvullend worden maatregelen genomen in de 2e en 3e laag. Er worden robuuste dijkringen aangelegd en het IJssel- en Vechtsysteem wordt van elkaar gescheiden door middel van een keersluis en pomp. Het Zwarte Meer en de Vecht krijgen een meer gereguleerd peil met nieuwe kansen voor natuur en recreatie. In de IJssel staat de natuurlijke dynamiek centraal. De kampereilanden komen binnen de primaire kering te liggen.

In het tweede perspectief 'Mix op Maat' zijn de drie lagen van meerlaagsveiligheid uitwisselbaar en wordt er per gebied gezocht naar de meest kansrijke verhouding tussen maatregelen in de drie lagen. Er ontstaat een meer gedifferentieerd gebied waarbij m.b.t. het waterveiligheidssysteem ook onderscheid

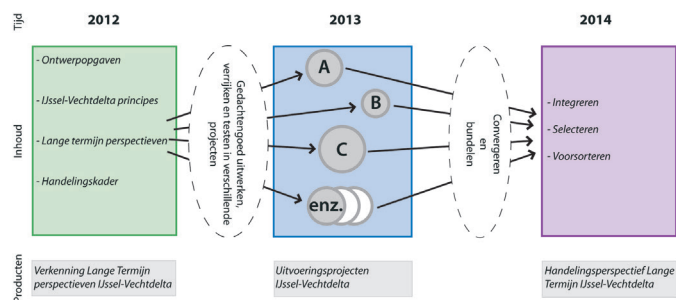
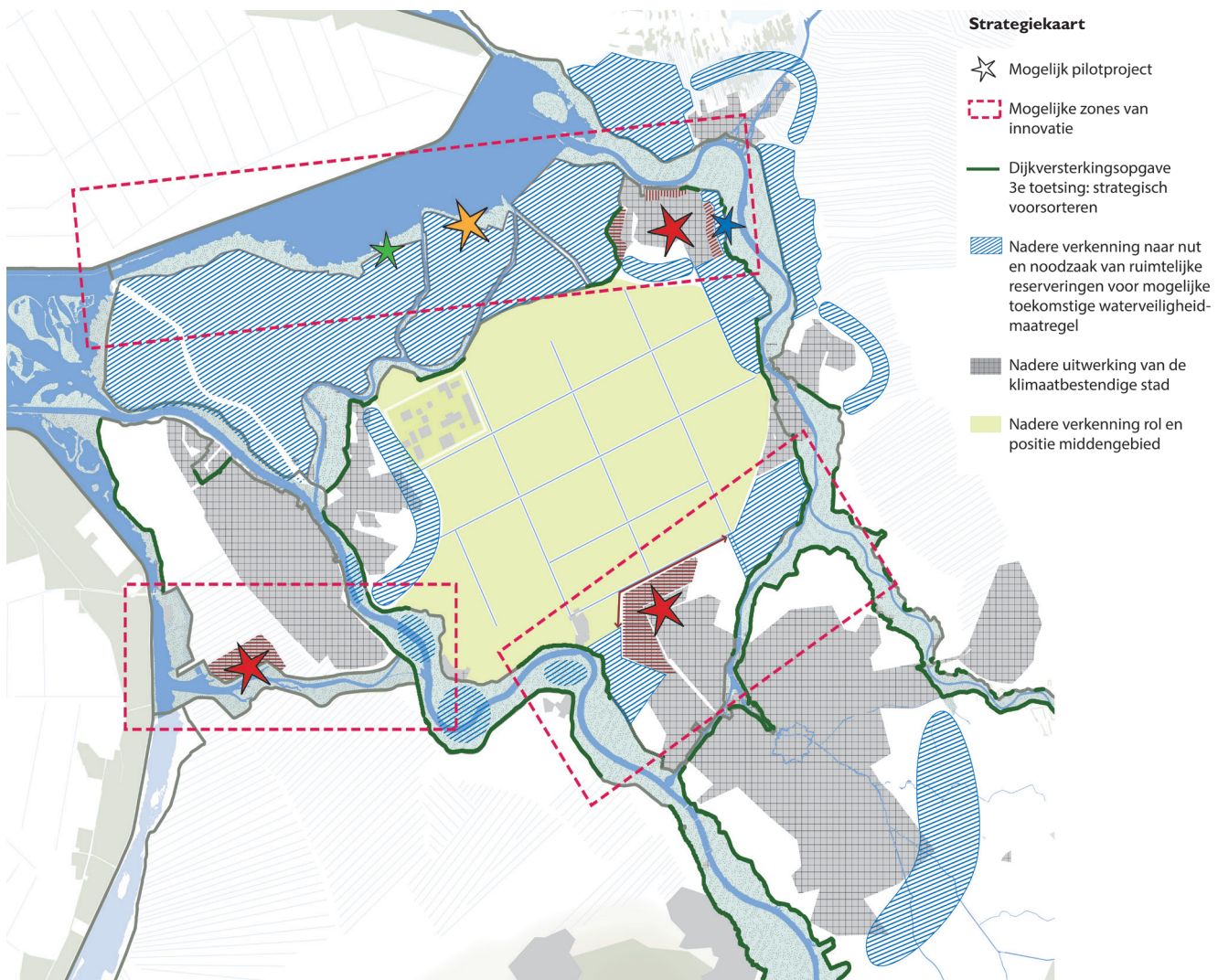
gemaakt wordt tussen stad en land. Stedelijke eilanden in een dynamische delta. Het IJssel- en Vechtsysteem blijft in open verbinding met elkaar, met een stormvloedkering ertussen. Voor hoge waterafvoeren van de Vecht wordt extra berging gerealiseerd, onder andere op de Kampereilanden.

Relatie lange en korte termijn planning

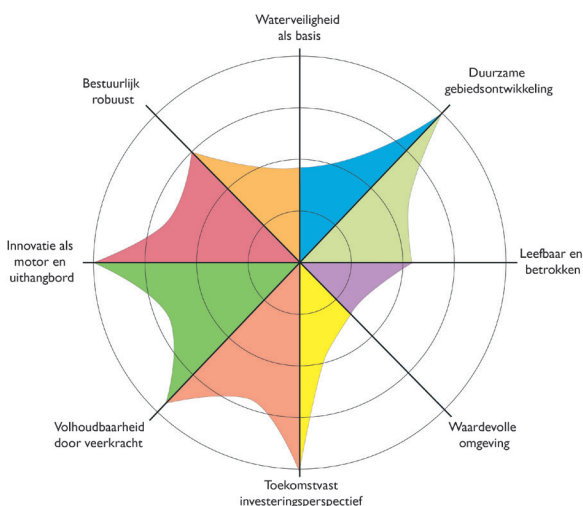
Er tekent zich nu geen duidelijke voorkeursrichting af. Daarom wordt het gedachtegoed uit beide perspectieven eerst verder uitgewerkt, verrijkt en getest in de verschillende projecten binnen het 'Uitvoeringsprogramma IJssel-Vechtdelta'. Vervolgens worden de ontwikkelde inzichten weer opgeschaald en gebundeld naar uitspraken voor de hele regio.

Om inzicht te geven hoe er op de korte termijn met deze twee perspectieven om kan worden gegaan worden in de verkenning een aantal handvatten gegeven. Zo wordt aangegeven waarin de perspectieven onderscheidend zijn, wat de hoofdkeuzen zijn die genomen moeten worden en wanneer keuzemomenten zich aandienen.

Afhankelijk van de mate van klimaatverandering en beleidsmatige beslissingen omtrent het peilregime op het IJsselmeer en de rivierafvoerverdeling, lijken er pas na 2050 structurele knelpunten in het watersysteem op te zullen treden. Grotere (systeem) ingrepen kunnen dan nodig zijn. Er is dus nog tijd om te kiezen tussen de verschillende mogelijke maatregelen en met name om de twee onderscheidende hoofdkeuzen te maken. Tegelijkertijd is het van belang nu al strategisch voor te sorteren en ontwikkelingen niet onmogelijk te maken. Daartoe is inzichtelijk gemaakt wat de cruciale gebieden zijn waar ruimtelijke ingrepen i.r.t. de hoofdkeuzen zich manifesteren, waar op korte termijn meekoppelkansen liggen, en waar ruimte is voor innovatie.

Planning en vervolg op de verkenning van het Lange Termijn Perspectief

Leidende principes

Conclusies

Gestart met het idee om één lange termijn perspectief voor de IJssel-Vechtdelta te ontwikkelen, heeft deze verkenning uiteindelijk veel meer opgeleverd; twee kansrijke toekomstperspectieven en de notie dat de ‘echte’ planningsopgave bestaat uit het ontwikkelen van inzicht over wat de relatie zou moeten zijn tussen de korte en lange termijn planningsopgaven en perspectieven. Innovatief is de aanzet tot een methode om op basis van een verkenning van lange termijn perspectieven en ontwikkelde IJssel-Vechtdelta principes, uitvoeringsprojecten aan te sturen, die op hun beurt weer kunnen leiden tot een handelingsperspectief voor de lange termijn. Zo is een cyclisch planproces ontstaan waarin lange en korte termijn opgaven op elkaar reageren en waarin duurzame oplossingen met een lange houdbaarheid kunnen worden ontwikkeld.

Daarnaast is gebleken dat de echte knelpunten ontstaan door wisselwerking tussen het hoofd- en regionaal watersysteem. Data en modelberekeningen van het IJssel en Vechtsysteem sluiten niet goed op elkaar aan, waardoor er onvoldoende kennis en inzicht is in de relatie hiertussen. Met deze verkenning is dit op de kaart gezet.